

- 2 Портрет Доброго Пітера — вождя племені Онейда, Джон Трамбулл, 1792
 3 Портрет Са Га Йет Куа Піт Тау — вождя племені ірокезів, Джон Верелст, 1710

Історії татуювання у Сполучених Штатах і Канаді значною мірою збігаються. Ще задовго до існування обох країн корінні мешканці Північної Америки широко використовували татуювання для нанесення постійних написів на свою шкіру. Коли європейці почали досліджувати й колонізувати континент, багато з них також почали робити собі татуювання. Деякі з малюнків на тілах нових мешканців і гостей Північної Америки відображали їхнє прийняття до місцевих корінних громад, інші можна вважати сувенірами міжкультурного досвіду, тоді як треті наслідували європейські традиції позначення імен, вшанування пам'яті людей і місць, а також візуальну репрезентацію групової чи релігійної ідентичності.

На жаль, до часу Американської революції 1776 року більшість традицій татуювання корінних американців вимерла або була сильно обмежена, за винятком деяких ізольованих практик, що збереглися вздовж північно-західного узбережжя континенту й арктичних берегів, де європейське населення мало обмежений вплив аж до XX століття. «Західні» традиції, з іншого боку, продовжували існувати. Мандрівні майстри, які часто працювали на полях битв, поволі поступилися місцем професійним татуювальникам, які почали відкривати майстерні. Спочатку вони були зосереджені переважно в портових містах, але до початку XXI століття поширилися практично скрізь. Траєкторії розвитку неетнічного татуювання у США та Канаді йшли відносно схожими шляхами, хоча художники першої були в авангарді важливих інновацій, які пізніше перейняли канадські митці.

Окрім таких поширених тем татуювання, як імена та хрести, в історії татуювання США й Канади збереглися різноманітні мотиви народного мистецтва. У середині та наприкінці XIX століття японське мистецтво почало впливати на північноамериканську лексику тату-зображень, і протягом наступних десятиліть популярність малюнків із відверто азійським впливом то зростала, то спадала. Ренесанс татуювання наприкінці 1960-х — початку 1970-х років зумовив залучення багатьох інших візуальних впливів із різних культур і субкультур, зокрема з контркультури хіпі, образотворчого мистецтва, в'язниць і незахідних суспільств.

До 1980-х років з'явилися нові, виразно американські жанри татуювання. У першому десятилітті XXI століття татуювання у Сполучених Штатах і Канаді відображало величезний спектр стилів, а десятки тисяч художників працювали на професійному рівні.

Татуювання корінних американців

По всій Північній Америці — від узбережжя до узбережжя, з півночі на південь і в усіх середовищах — численні групи корінних американців робили татуювання за тисячі років до прибуття європейців на континент. Більшість документації про традиції татуювання корінних американців походить із розповідей і зображень, котрі надали ті європейці, які стикалися з ними (див. зображення 2 і 3). Оскільки такі документи залежать від примх пам'яті й художнього таланту, деякі з цих повідомлень можуть бути перебільшеними, применшеними або спотвореними. Археологічні зразки, такі як портретна кераміка й різальні інструменти, теж дають уявлення про те, який вигляд могли мати ці татуювання, а також про те,

як технологічно їх наносили і що вони могли означати. Однак із цих колоніальних текстів чітко випливає неймовірне розмаїття татуювань корінних американців із погляду того, кому робили тату, який вигляд вони мали та як і чому їх робили.

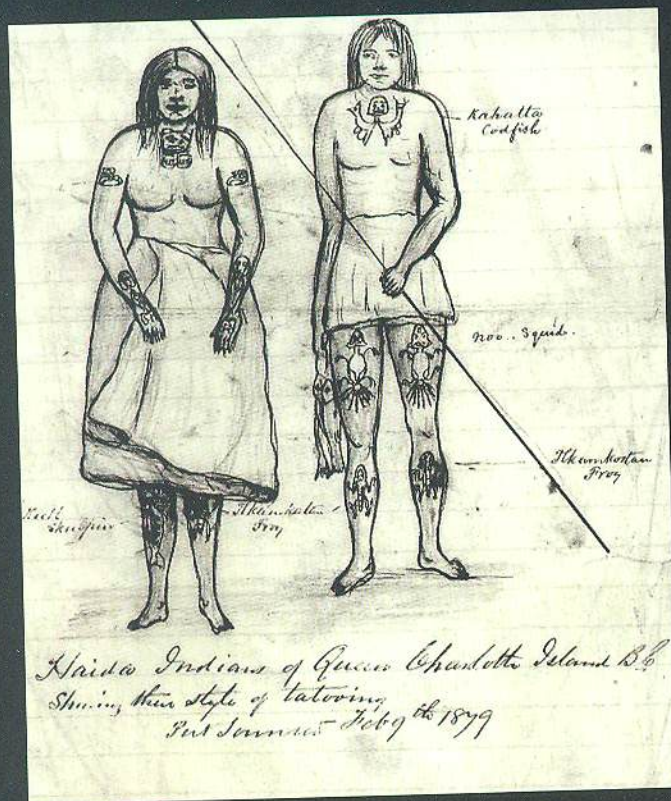
Хоча багато з цих спостережень містить обмежену інформацію — наприклад, деякі просто зазначають, що корінних американців «кололи», «мітили» або навіть «розмальовували найжахливішим чином», — багато інших авторів детально розповідали про побачене, ретельно описуючи як малюнок, так і техніку виконання. Серед перших описів, зроблених після контакту, Томас Гаріот, який подорожував Вірджинією близько 1585–1586 років,

зауважив, що в жінок «ноги, руки, груди й обличчя були вигадливо прикрашені різноманітними роботами у вигляді звірів, змії, штучно вкарбованих у плоть чорними цятками»; Джон Вайт надав підтверджувальні ілюстрації деяких із цих татуювань. Отець Габріель Сагард, один із багатьох французьких місіонерів-єзуїтів XVII століття, які робили докладні описи, зазначив, що в гуронів «тіло й обличчя були викарбовані фігурами змії, ящірок, білок та інших тварин... вколотих в поверхню плоті так само, як і хрести» в європейських прочан.

Татуювання корінних американців мали різне значення: вони позначали обряди переходу, сигналізували про аспекти групової

4 Малюнки племені гайда з татуюваннями, Джеймс Свон, 1879

5 Малюнок татуювання в корабельному журналі Джона Келланда — молодшого, 1834–1837

чи індивідуальної ідентичності, давали зцілення або захист, увічнювали хоробрість і підкреслювали красу тощо. Джеймс Свон (див. зображення 4) описав, що його інформатори кінця XIX століття розповідали про татуювання племені гайда: «Кожен знак має зміст; ті, що на руках і кистях жінок, вказують на ім'я родини й те, чи належать вони до тотемів ведмедя, бобра, вовка чи орла, або ж до родини риб».

Фредерік Бічі писав у середині XIX століття, що тату каліфорнійців слугувало «як для прикрашання особи, так і для того, щоб відрізнити один клан від іншого». Преподобний Джон Геквельдер у 1742 році зауважив, що тіло одного особливо сильно татуюваного мунсі з народу ленапе «зображувало сцени різних дій і битв, у яких він брав участь; коротше кажучи, там була викарбувана вся його історія».

Ранні татуювання вихідців із Європи

Численні мандрівники й поселенці європейського походження, особливо французи, з кінця 1600-х до кінця 1700-х років робили татуювання на території, що згодом стала Сполученими Штатами й Канадою. Імігранти й дослідники час від часу отримували татуювання, які вказували на їхнє культурне прийняття до корінних американських груп. Мабуть, найвідомішими серед них були діти родини Тейлонів, які подорожували з однією з експедицій ла Самля у 1680-х роках і мали обширні татуювання на обличчях відповідно до традицій племен хасінай і каранкави.

Натхнені татуюванням корінних американців, інші відвідувачі XVII–XVIII століть робили собі татуювання в західному стилі, що відображали європейські традиції. Особливо поширеними були християнські знаки віри. Пан Дьєрвіль, хірург, який провів рік, подорожуючи тодішньою французькою колонією Акадією в 1699 році, і спостерігав за татуюванням французьких торговців хутром, розповідав, що їхні улюблені мотиви містили «всілякі зображення, хрести, ім'я Ісуса, квіти». Шведський дослідник Пер Кальм у 1749 році зазначив, що французькі торговці хутром, з якими він зустрічався, «заради забави наслідували приклад тубільців» і що татуювання, які вони робили, «склалися зі смуг, або зображували сонце, або нашого розп'ятого Спасителя, або щось інше, що підказувала їм їхня фантазія».

До 1776 року татуювання було вже досить популярним, особливо серед моряків, і слугувало посвідченням особи на ранніх документах, схожих на паспорти, відомих як сертифікати захисту моряків. Ці документи демонструють неймовірно розмаїття мотивів тату, багато з яких схожі на ті, що наносять і сьогодні, наприклад ініціали, морські зображення та релігійні символи. Пів століття потому в книзі «Білий бушлат, або Світ військового корабля» (*White-Jacket or The World in a Man-of-War*) молодий Герман Мелвіл, який бачив татуювання на тілах своїх товаришів-китобоїв у 1840-х роках, описав схожі малюнки, що зробили два корабельні татувальники, які «накололи б вам пальму, якір, розп'яття, жінку, лева, орла чи будь-що інше, що б ви захотіли». Під час громадянської війни мандрівні майстри перетинали лінію фронту, щоб наносити солдатам знаки патріотизму й віри.

Відповідно до транскультурної традиції на американській землі, коли люди європейського походження почали подорожувати островами Тихого океану, багато з них отримало традиційні знаки цих культур. До середини XIX століття дехто з них, такі як Джеймс О'Коннел, стали циркачами, які гастролювали

